

Rakowski, Witold

Strategia rozwoju powiatu żyrardowskiego : (projekt wstępny)

Rocznik Żyrardowski 4, 473-476

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Witold Rakowski

Strategia rozwoju powiatu żyrardowskiego¹ (projekt wstępny)

Wstęp

W przeszłości opracowywano plany rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych jednostek terytorialnych kraju, czy też wydzielonych regionów (obszaru) oraz równolegle plan przestrzennego zagospodarowania: kraju, województwa, gminy, dzielnicy, jednostki urbanistycznej. Plan przestrzennego zagospodarowania można było traktować jako syntezę planu gospodarczego, społecznego, techniczno-technologicznego. Plan taki sporządzany na ogół na 20 lat traktowano jako plan kroczący. W trakcie jego realizacji dokonywano korekty lub też w zależności od uwarunkowań politycznych, od siły przebiecia poszczególnych grup nacisku zmieniano jego ogólną koncepcję. Ustawa o planowaniu z 7 lipca 1994 r. zobowiązuwała władze samorządowe do opracowania „studium uwarunkowań” gminy (miasta), które po zatwierdzeniu przez władze samorządowe staje się dokumentem obowiązującym odnośnie zagospodarowania przestrzennego.

Ustawa o planowaniu przestrzennym zobowiązuje też władze samorządowe do opracowania planu strategicznego. W warunkach gospodarki rynkowej nie jest to zadanie łatwe, między innymi ze względu na zmienność sytuacji i niepewność działania. Ale właśnie konkurencyjność zmusza władze samorządowe do opracowania planu strategicznego jako sposobu postępowania w zmieniającym się otoczeniu i znalezienie w systemie ogólnospołecznym takiego miejsca albo wyszukanie takich działalności, które pozwolą uzyskać przewagę nad konkurentami lub też nie spowodują osłabienia danej jednostki terytorialnej (plan minimum), w stosunku do otoczenia bliższego i dalszego. W przypadku powiatu żyrardowskiego mamy do czynienia od wielu lat z permanentnym traceniem kondycji ekonomiczno-społecznej. W tej sytuacji zachodzi konieczność opracowania planu strategicznego rozwoju społeczno-ekonomicznego powiatu i poszczególnych gmin (miast). **Przez strategię należy rozumieć wyznaczanie długofalowych celów, których**

¹ Opracowano w 1999 r. na prośbę ówczesnych władz powiatowych. Jak sądzę, większość spraw jest nadal aktualna.

realizacja (poprzez określanie zadań operacyjnych) pozwoli na osiągnięcie sukcesu.

Koncepcja niniejszej strategii tak w założeniach teoretycznych, jak i praktycznych znacznie się różni od strategii opracowanych przez B. Jałowickiego i G. Gorzelaka² oraz M. Ziółkowskiego³.

Cele strategii

Celem strategii jest wytyczenie celów, których realizacja przyczynić się będzie do systematycznej poprawy warunków życia mieszkańców danego terytorium, przy jednoczesnym założeniu, że po pierwsze: nie spowoduje ona pogorszenia funkcjonowania innych organizmów żywych, takich, które decydują o poprawie warunków życia pokolenia współczesnego i przyszłych populacji; po drugie: nie uszczupli ona (poprawa) potencjału takich zasobów, jak woda, gleba, powietrze i nie wpłynie na pogorszenie ich jakości; po trzecie: nie wpłynie na uszczuplenie dóbr kultury; po czwarte: nie spowoduje zszpecenia piękna krajobrazu (dobra rezydencjalne); po piąte: poprawa warunków życia mieszkańców danego terytorium nie może powodować pogorszenia tych warunków na innych obszarach. Inaczej ujmując, poprawa warunków materialnych ludności nie może powodować pogorszenia jakości środowiska naturalnego, albowiem to ostatnie ma również niebagatelny wpływ na warunki bytu ludności; po szóste: poprawa warunków życia współczesnych pokoleń nie będzie powodować pogorszenia warunków życia przyszłych pokoleń (zasada etyki międzypokoleniowej).

W tym ujęciu celem strategicznym jest więc poprawa warunków życia ludności, a nie sam wzrost gospodarczy, który nie musi wpływać na polepszenie warunków bytu społeczeństwa. Przykład Polski jest wymownym tego odzwierciedleniem. Następuje statystyczny wzrost gospodarczy, a jednocześnie powiększa się liczba ludności żyjąca w niedostatku i zwiększa się liczba konfliktów.

Poprawa warunków życia ludności jest bardziej wymowna i zrozumiała niż mało mówiące pojęcie wzrostu gospodarczego. Dlatego zakładam, że to jest cel główny. Stąd też rozliczenie władz samorządowych powinno się opierać na udzieleniu odpowiedzi: o ile poprawiły się w danym roku warunki

² Porównaj ich autorstwa opracowanie (redakcja): *Strategie rozwoju regionalnego województwa wrocławskiego*, Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego UW, Warszawa 1994.

³ Planowanie strategiczne gminy, Biuletyn IGS nr 3–4/1995; Autor podaje szereg definicji dotyczących pojęcia „planowanie strategiczne”.

życia ludności gminy, miasta, powiatu, a jednocześnie, czego dokonano w tym zakresie, żeby społeczność lepiej żyła. Można więc traktować cel główny strategii jako plan działania dla poszczególnych szczebli władz samorządowych.

Jako drugi cel strategiczny należy uznać doskonalenie działania władz samorządowych różnych szczebli i społeczności lokalnych w takim kierunku, by podporządkować partykularne interesy osób fizycznych, prawnych, partii politycznych na rzecz realizacji celu głównego integrującego daną społeczność gminną, powiatową, wojewódzką.

Trzeci cel strategiczny to wyłonienie takich liderów szczebla lokalnego, którzy będą w stanie przedkładać interesy partykularne i lokalne na rzecz rozwoju państwa jako całości.

Czwarty cel strategiczny to integracja społeczności lokalnych i związane z tym takie działania, które prowadzić będą do wzrostu świadomości ekonomicznej, ekologicznej, społecznej, politycznej.

Piąty cel strategiczny to poprawa ładu przestrzennego i zapewnienie bezpieczeństwa (ekonomicznego, zdrowotnego, majątkowego).

Niektóre cele strategiczne dla powiatu żyrardowskiego

Cel nadrzędny: Poprawa warunków życia ludności w powiecie jako całości i w poszczególnych gminach (miastach).

Cele cząstkowe:

- 1) istnienie powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego koordynującego działania władz szczebla miejskiego i gmin wiejskich,
- 2) wzmocnienie roli Żyrardowa jako jednego z ośrodków podregionalnych woj. mazowieckiego, bieguna wzrostu i aktywizacji powiatu,
- 3) wzmocnienie funkcji ośrodków gminnych,
- 4) uznanie drogi szybkiego ruchu Warszawa-Łódź-Katowice (Wrocław), jako jednego z podstawowych czynników aktywizacji zachodniej części powiatu,
- 5) wykorzystanie linii kolejowej Warszawa-Łódź i drogi drugorzędnej łączącej Warszawę ze Skierniewicami (Łodzią), jako czynników aktywizacji środkowej części powiatu (w tym Żyrardowa),
- 6) wykorzystanie drogi tranzytowej Grójec-Mszczonów-Żyrardów-Sochaczew-granica wschodnia kraju, jako czynnika aktywizacji i jednocześnie postrzegania jej jako konfliktogenego,
- 7) wykorzystanie rezerw majątku produkcyjnego przemysłu celem tworzenia nowych miejsc pracy,
- 8) zagospodarowanie istniejących rezerw zasobów pracy (zagospodarowanie bezrobotnych),

- 9) pozyskiwanie kapitału z zewnątrz celem tworzenia nowych miejsc pracy,
- 10) wzrost dochodów ludności,
- 11) podnoszenie poziomu wykształcenia ludności (inwestycje w człowieka),
- 12) integracja jednostek gminnych z miastem powiatowym,
- 13) poprawa stanu środowiska naturalnego,
- 14) tworzenie popytu wewnętrznego na dobra i usługi powstające w powiecie,
- 15) integracja powiatu z aglomeracją warszawską i łódzką.

Można oczywiście tych celów wyznaczyć o wiele więcej i niekoniecznie w takiej kolejności, jak przytoczono powyżej. Każdy z podanych celów kryje w sobie szeroką treść, którą należało by rozpisać i określić jak to zrobić (i w jakim czasie), aby zrealizować ten cel.

Przytaczam przykładowo wybrane cele, aby zastanowić się, czy są one istotne dla wzmocnienia roli powiatu żyrardowskiego w województwie mazowieckim, łódzkim i w kraju. Zakładam, że o kondycji danej jednostki terytorialnej w systemie społeczno-ekonomicznym kraju decyduje poziom życia danej społeczności, dlatego wszystkie działania winny zmierzać ku temu, aby polepszyć warunki życia. W przypadku powiatu żyrardowskiego można przyjąć, iż w okresie 10 lat dochody ludności powinny co najmniej się podwoić w stosunku do roku bazowego, to jest 1999.

Warunki, jakie należy spełnić, aby opracować plan strategiczny

1. Dokonać diagnozy stanu istniejącego powiatu (z rozpisaniem na poszczególne gminy), czyli odpowiedzieć na pytanie, jakie jest społeczeństwo, władza samorządowa?
2. Określić bariery utrudniające rozwój.
3. Określić słabe i mocne strony wsi, miast, gmin, powiatu, przedsiębiorstw, instytucji.
4. Poznać zamierzenia, ambicje społeczeństwa.
5. Poznać zamierzenia podmiotów prawnych.
6. Rozpoznać najbliższe otoczenie powiatu (gmin).
7. Określić szansę rozwoju powiatu (gmin, miast) i zagrożenia.
8. Najważniejsze: określić, w jakim kierunku zmierzać, aby poprawiać warunki życia ludności.
9. Powołać zespół roboczy, który przygotowuje materiały wyjściowe konieczne do pracowania koncepcji planu strategicznego.
10. Zorganizować dyskusję nad założeniami do planu strategicznego i nad kondycją społeczeństwa i gospodarki powiatu żyrardowskiego.